

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

ЗВІТИ ПРО КОНФЕРЕНЦІЇ

CONFERENCE REPORTS

Jarosława Lach

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. „Personalizm pracy ludzkiej – współczesne konotacje”, Warszawa 24 października 2016

Звіт про I Загальнопольську наукову конференцію «Персоналізм людської праці – сучасні конотації», Варшава, 24 жовтня 2016

The report from the First Nationwide Scientific Conference “Personalism of the Human Work – modern connotations”, Warsaw 24th October 2016

Dnia 24 listopada 2016 roku w gmachu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie odbyła się I Ogólnopolska Konferencja nt. „Personalizm pracy ludzkiej – współczesne konotacje”.

Podjęta tematyka wynika ze współcześnie zachodzących zmian, które są skutkiem procesów transformacyjnych, globalizacyjnych, integracyjnych i dotyczą obszarów: społeczeństwo – praca – wychowanie – ekonomia. Potrzebują one dyskursu z perspektyw różnych kategorii naukowych, w tym personalizmu, który przenika każdą z tych dziedzin.

Konferencja skierowana została do ludzi nauki i praktyki, nauczycieli akademickich, doradców zawodowych, środowisk samorządowych, praco-

dawców i pracowników. Była to okazja do spotkania osób zajmujących się problematyką pracy ludzkiej oraz przypomnienia postaci prof. Tadeusza Nowackiego – twórcy pedagogiki pracy. Organizatorami konferencji była Katedra Pedagogiki Pracy oraz Zakład Podstaw Filozofii Akademii Pedagogii Specjalnej w Warszawie.

Otwarcia konferencji oraz wprowadzenia w jej tematykę dokonał dr hab., prof. APS Adam Solak, wykazując, iż łączy ona różne regiony akademickie naszego kraju celem nowego spojrzenia na personalizm pracy ludzkiej. Prof. A. Solak przywitał przedstawicieli poszczególnych ośrodków: Krakowa, Lublina, Rzeszowa, Częstochowy, Oświęcimia, Wrocławia i Opola, uwypuklając zasadniczy dla tematyki konferencji kierunek zainteresowań naukowych każdego z nich. Podkreślił znaczącą rolę, jaką odgrywa Akademia Pedagogiki Specjalnej, skupiając wielu pedagogów pracy, stając się miejscem inspiracji dla nowych poszukiwań badawczych w tej subdyscyplinie. Prof. A. Solak poinformował zebranych o uroczystości odsłonięcia pomnika prof. Tadeusza Nowackiego na Powązkach, które zaplanowano po zakończeniu części merytorycznej konferencji.

Nawiązując do postaci prof. T.W. Nowackiego oraz aktywności naukowej pedagogów pracy, głos zabrał dziekan Wydziału Pedagogicznego Akademii Pedagogiki Specjalnej dr hab., prof. APS Maciej Tanaś, który otwierając konferencję, podkreślił coraz bardziej zauważalną obecność tej grupy badaczy w przestrzeni nauk społecznych. Zaakcentował doniosłą rolę spotkań naukowych, a w szczególności tych odbywających się w ramach seminarium badawczego organizowanego przez dr. hab., prof. APS Franciszka Szloska, które nie tylko stanowią płaszczyznę wymiany myśli naukowej, ale również przyczyniają się do integracji przedstawicieli różnych nurtów pedagogicznych. W tym kontekście prof. M. Tanaś podziękował przedstawicielom obu wydziałów Akademii Pedagogiki Specjalnej – dr hab., prof. APS Annie Drabarek i dr. hab., prof. APS Adamowi Solakowi za współpracę w organizacji konferencji.

Personalizm, jak podkreślił prof. A. Solak, jest źródłem różnych dziedzin wiedzy zajmujących się problemami pracy, wychowania i antropologii, a które stanowią przedmiot badań pedagogiki pracy. Podkreślił rolę, jaką w rozwoju pedagogiki pracy odegrali prof. Tadeusz Nowacki i prof. Stanisław Kaczor oraz wymienił osoby, które obecnie zajmują się tematyką pracy ludzkiej.

Wprowadzenia w tematykę społeczno-filozoficznego ujęcia personalizmu dokonała dr hab., prof. APS Anna Drabarek, wygłaszając referat dotyczący konotacji społecznych personalizmu Emmanuela Mouniera. Przedstawiła ogólne idee, które zapoczątkowały ruch personalizmu oraz koncepcję

człowieka E. Mouniera poprzez trójwymiarową perspektywę postrzegania, czyli wymiar indywidualny, społeczny i duchowy

Perspektywę nakreśloną przez prof. A. Drabarek w ciekawy sposób rozszerzyła prof. dr hab. Krystyna Hałas, podejmując tematykę godności zawodowej jako trajektorii w świecie wartości. Uwypuklając istotę godności zawodowej, prof. K. Hałas silnie zaakcentowała jej powiązanie z pełnioną przez człowieka rolą społeczną, a więc postulowanym wzorem zachowania, norm moralnych zawartych w etyce zawodowej oraz norm wynikających z charakteru i rodzaju zawodu.

Z kolei dr hab., prof. APS Franciszek Szlosek w swoim referacie odniósł się do osobliwości interpretacyjnych wartości pracy ludzkiej jako perspektywy nie tylko personalistycznej. Zwrócił uwagę na różne definiowanie terminu pracy ludzkiej, wskazując na podejście pedagogiczne, filozoficzne, ekonomiczne, socjologiczne. Profesor podkreślił, że człowiek jest nie tylko podmiotem, ale także sprawcą i celem pracy. Egzemplifikacją tej tezy była zaprezentowana analiza różnych stanowisk dotyczących pracy ludzkiej od czasów starożytnych do współczesności.

Podjętą przez przedmówców tematykę kontynuował dr hab., prof. APS Jarosław Gara, który w swoim wystąpieniu odniósł się do dialogicznej filozofii osoby i jej implikacji dla sposobu ujmowania fenomenu pracy poprzez przywołanie poglądów Martina Bubera wskazującego, że osoba wchodzi w relację z innymi osobami, a bezpośrednio i otwartość powodują rozmowę. Prof. J. Gara podkreślał, że każdy człowiek jest nowym zjawiskiem w świecie, a najważniejszym celem jest urzeczywistnienie jego unikalnych możliwości. Profesor, nawiązując do M. Bubera, wskazał zarazem pryncypia ułatwiające personalistyczne wymiary fenomenowi pracy.

Przedstawione perspektywy personalizmu stały się inspiracją dla dyskusji. W pierwszej kolejności głos zabrała dr hab., prof. APS Urszula Jeruszka, która podkreśliła, że współcześnie to człowiek, zasoby ludzkie są podstawą konkurencyjności przedsiębiorstw. Podnosi to znaczenie funkcji personalistycznej każdego przedsiębiorstwa, które mają zmierzać do rozwoju pracownika, jego godności, zaangażowania na rzecz pracy. Pani Profesor zwróciła również uwagę na kompetencje społeczne, czyli relacje człowieka z człowiekiem, umiejętność komunikowania się, słuchanie, dialog, współpracę w zespole. Wystąpienie prof. F. Szloska stało się impulsem do podjęcia przez dr. Jana Sikorę polemiki, w której odniósł się on do uwypuklonego przez prelegenta fenomenu pracy związanego z ideologiami charakterystycznymi dla danej epoki. W odpowiedzi prof. F. Szlosek przywołał definicje pracy ludzkiej osób żyjących w różnych epokach oraz podkreślił, że osoby te zgadzają

się co do istoty pracy ludzkiej. Można przyjąć, że jest to kategoria ponadczasowa, odideologizowana i trzeba o niej mówić z perspektywy różnych ujęć, ponieważ zmieniała się w każdej epoce. W dyskursie tym głos zabrał również prof. Jarosław Gara, który wskazał, że praca zawsze usytuowana jest w ramach światopoglądowych interpretacji, a ranga pracy jest związana z poglądami. Zrodzone w wyniku wymiany myśli refleksje stały się kanwą dla rozmów kularowych, po których nastąpiły obrady w sekcjach problemowych.

Pierwsza sekcja zatytułowana „Personalizm w kształtowaniu kompetencji” moderowana była przez dr. hab., prof. AJD Daniela Kukłę i dr Beatę Jakimiuk. Rozpoczęła się ona od podjęcia tematyki postrzegania pracownika socjalnego jako podmiotu i przedmiotu w systemie pomocy społecznej. Mgr Piotr Czech zwrócił uwagę na interdyscyplinarność tego zawodu, wymagającego wiedzy z zakresu prawa, medycyny, socjologii oraz psychologii. Wskazał między innymi na depersonalizację pracownika socjalnego, która wiąże się z niskimi wynagrodzeniami za pracę, a licznymi obowiązkami zawodowymi.

Z kolei dr hab., prof. UJD Daniel Kukła, nawiązując do tematyki sekcji, zaprezentował wybrane aspekty kształcenia akademickiego w kontekście wyzwań rynku pracy i oczekiwań studentów. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na masowe kształcenie na studiach wyższych i obniżenie rangi dyplomów uczelni. Podkreślił również, że na rynku pracy istnieją problemy z rekrutowaniem pracowników, ponieważ panuje nadwyżka niektórych zawodów, a także niedopasowanie kwalifikacji do rynku pracy.

Ksiądz dr Bartłomiej Mitkiewicz w swoim wystąpieniu skoncentrował się na rozważaniach o związku pracy i religii na podstawie myśli Tadeusza W. Nowackiego i kard. Stefana Wyszyńskiego. Zwrócił uwagę, że prof. T.W. Nowacki w pracy widział siłę, energię, która tworzyła człowieka, natomiast kard. S. Wyszyński wskazywał w swoich pracach i kazaniach, że chrześcijańskie ujęcie pracy to współdziałanie w dziele Bożym stwarzania świata i człowieka, który ma w tym wszystkim współpracować, odkrywać, kreować się.

Wpisując się tematykę konferencji, dr Beata Jakimiuk przedstawiła personalistyczny charakter relacji wychowawczej w procesie doradztwa. Zwróciła uwagę, że wiąże się ono z odkrywaniem drugiego człowieka. Relacje doradcze uczą sposobu postępowania wobec drugiej osoby, jego podmiotowego traktowania, w konsekwencji mają charakter wychowawczy.

Tematykę dotyczącą aspiracji zawodowych absolwentów studiów I i II stopnia w kontekście zatrudnienia podjęła dr Izabela Kust. Prelegentka zwróciła uwagę na problem instytucji oświatowych w dostosowaniu kompetencji absolwentów do potrzeb rynku pracy. Konstatując przytoczone wyniki badań,

zauważyła, że uczelnie wyższe powinny brać pod uwagę zmieniające się realia w zakresie przygotowania zawodowego studentów.

W dalszej części dr Sebastian Taboń przedstawił problematykę dotyczącą kształcenia zawodowego na terenie Czech w latach 1743 – 1925, wprowadzając w historię Czech oraz wskazując na znaczącą rolę i rozwój szkolnictwa zawodowego w tej części Europy.

Ważnym dla rozważań tematyki personalizmu pracy ludzkiej było zagadnienie poruszone przez dr Leokadię Wiatrowską. Zwróciła ona uwagę na problematykę błędów wychowawczych jako czynnika depersonalizacji wychowanka. Ich wagę zaprezentowała w badaniach dotyczących błędów wychowawczych.

Obrady tej sekcji problemowej zakończyło wystąpienie mgr Wiolety Dudy która wskazała na problem dotyczący profilowania osób bezrobotnych, stosowanego w urzędach pracy. Podkreśliła, że taka metoda nie służy personalizacji i oddala bezrobotnych od rynku pracy.

Druga sekcja problemowa, skupiona wokół relacji: *personalizm – edukacja – wychowanie – praca*, moderowana była przez prof. dr hab. Eugenię Iwonę Laskę i ks. dr. hab., prof. UP Norberta Pikułę.

Jako pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Eugenia Laska, która wprowadziła w tematykę współczesnej edukacji w duchu zaufania i dialogu. Ważnym aspektem w zakresie wychowania dziecka w rodzinie, na który zwróciła uwagę prelegentka, jest przygotowanie dziecka do przyszłej pracy i zawodu. Pani Profesor podkreśliła znaczącą w tym procesie rolę rodziców, którzy powinni stymulować małe dziecko do rozmowy, wspólnej zabawy i działań, a starsze inspirować do dyskusji czy uczyć wartościowania. Szczególny akcent położono na umiejętności prowadzenia dialogu w rodzinie, szkole, w grupach rówieśniczych i towarzyskich.

W tematykę świata wartości w pedagogice pracy wprowadziła dr hab., prof. UKSW Barbara Baraniak. Dążenie do ideału, czyli mistrzostwa w zawodzie, powinno stanowić, zdaniem Pani Profesor, główny kierunek aktywności zawodowej człowieka. W tym kontekście przywołane dwa ważne hasła: *człowiek wartością najwyższą i praca miernikiem wartości człowieka* – stały się wiodącym motywem rozważań.

Wystąpienie ks. dr. hab., prof. UP Norberta Pikuły dotyczyło kariery zawodowej seniorów, będącej przedmiotem zaprezentowanych badań jakościowych. W ich wyniku okazało się, że z perspektywy czasu i doświadczenia kobiety i mężczyźni różnie postrzegają swój rozwój zawodowy oraz trafność podjętych w swoim życiu wyborów.

Specyfikę wychowania przez pracę i do pracy przedstawiła dr Marta Buk-Cegiełka, akcentując i potwierdzając podejmowane wcześniej tezy, że praca posiada ogromną wartość pedagogiczną, a przygotowanie do niej odbywa się w domu rodzinnym i w szkole.

W dalszej części dr Tadeusz Piątek zaprezentował problematykę dotyczącą enkulturacji pracy: człowiek – twórca i podmiot kultury pracy. Rozwazał w niej relacje między pytaniami: „Kim jest człowiek?” i „Czym jest człowiek jako osoba pracująca?”.

Ciekawą perspektywę postrzegania personalizmu przedstawił ks. dr Jerzy Smoleń, który odniósł się do singlizmu w kontekście pracy zawodowej. Przytoczone przez niego badania amerykańskie i polskie uwypuklały zagadnienie dyskryminacji społecznej i ekonomicznej singli.

W kolejnym wystąpieniu mgr Barbara Kowalczyk zaprezentowała tematykę człowieka jako istoty „niewykończonyj” oraz znaczenie pracy ludzkiej w rozwoju osoby i budowaniu jej miejsca w świecie. Wskazała na proces dostosowania się ludzi do rynku pracy poprzez zmianę specjalności oraz zdobywanie nowych kwalifikacji.

Obrady w tej sekcji tematycznej zakończyło wystąpienie ks. prof. Jacka Siewiory, które zogniskowane było wokół pojęcia szczęścia jako kategorii fenomenologicznej, a także inspiracji badań pedagogicznych. Profesor podkreślił w swojej wypowiedzi, że pragnienie szczęścia towarzyszy każdemu człowiekowi, a szukając szczęścia dla siebie, stajemy się lepszymi ludźmi.

Po zakończeniu obrad w dwóch sekcjach problemowych nastąpiło podsumowanie obrad, gdzie głos zabrali dr hab., prof. APS Adam Solak i dr hab., prof. APS Franciszek Szlosek, wskazując na wagę poruszanej tematyki.

Ostatnim punktem konferencji były uroczystości upamiętniające 103. rocznicę urodzin prof. Tadeusza W. Nowackiego połączone z odsłonięciem pomnika nagrobnego na cmentarzu Powązkowskim. Wspomnienie na temat Profesora wygłosił F. Szlosek, przybliżając krótko zgromadzonym przy grobie uczestnikom najważniejsze idee przyświecające działalności naukowej i życiu osobistemu prof. Nowackiego – twórcy pedagogiki pracy.